

El procés s'ha acabat: benvinguts al 'processisme'

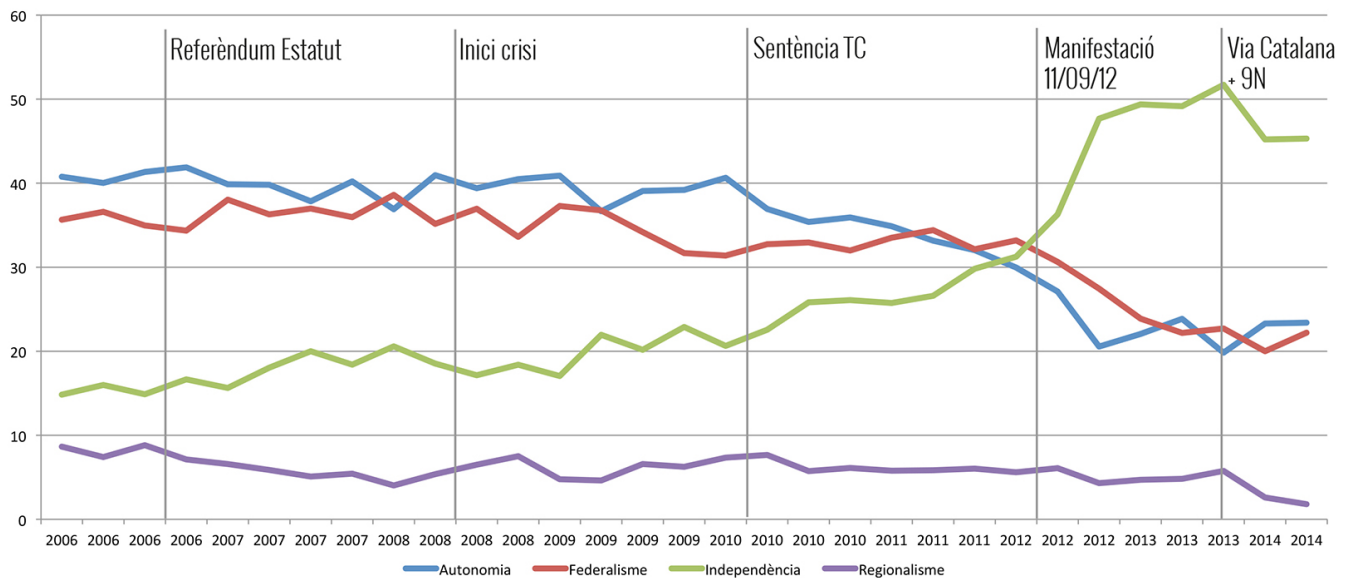
Roger Palà

El procés s'ha acabat. Aquesta és la idea que es repeteix d'un quant temps ençà en determinats cenacles d'opinió, tant a Madrid com a Barcelona, tant a la dreta com a l'esquerra, també a dalt i a baix del tauler polític. Hi ha qui respira alleujat, hi ha qui somriu des de la superioritat intel·lectual del "jo ja ho deia", i hi ha qui es lamenta en silenci: el procés s'ha acabat és, també, l'opinió que reproduïx en veu baixa una part important del sobiranisme. En aquest àmbit hi ha desencant, hi ha cansament i en alguns casos hi ha desconcert i inquietud pel que vindrà.

És veritat, però, que el procés s'ha acabat? El diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans [defineix](#) procés com **"una operació o interacció entre individus o grups socials, que suposa un canvi caracteritzat per un tret comú o una direcció definida"**. Si mirem Catalunya des d'una òptica estrictament política, podríem concloure que no és que el procés s'hagi acabat, sinó que en realitat no hi ha hagut procés, perquè no hi ha hagut cap canvi. L'estatus actual -comunitat autònoma del Regne d'Espanya- segueix sent el mateix que el de 2012, el moment en què aquest concepte comença a emprar-se en el relat polític arran del gir sobiranista de CiU i d'**Artur Mas**. Tanmateix... i si no fos així? **I si el procés no fos un fenomen polític, sinó social, que s'hagués iniciat en un altre moment?** I si en l'esfera social haguessin canviat coses de forma dràstica i potser definitiva?

El procés com a fenomen sociològic

Si mirem les sèries sobre preferències de relació política amb l'Estat que periòdicament ofereix el Baròmetre d'Opinió Política del Centre d'Estudis d'Opinió (CEO) de la Generalitat, podem concloure que el primer 'clic' es va produir el 2010, amb la sentència del Tribunal Constitucional contra l'Estatut. Fins llavors, el percentatge de partidaris de la independència s'havia mostrat més o menys estable al llarg de la darrera dècada, oscil·lant entre el 15% i el 20% de la ciutadania. Els partidaris de l'autonomia se situaven sobre el 40%, i els del federalisme, sobre el 35%. **A partir d'aquell moment, però, les coses canvien i l'independentisme comença a experimentar un creixement accentuat i constant.** Començava allò que posteriorment vam batejar com a procés. En menys de dos anys, l'independentisme passa del 20,6% (febrer de 2010) al 29,8% (octubre de 2011).

Evolució dels partidaris de la independència 2006-2014

Font: Baròmetre d'Opinió Política del Centre d'Estudis d'Opinió (CEO). Dades recopilades per Jordi Muñoz per a la revista PROCÉS.

El 2012 és quan es produeix el segon 'clic'. Va ser l'any de la primera gran mobilització impulsada per l'ANC i també el del gir sobiranista de CiU i d'**Artur Mas**, que del 2010 al 2012 havien estat governant en minoria amb el suport del Partit Popular. En la primera onada del Baròmetre del CEO, del març de 2012, es produeix un empat tècnic a tres. Els partidaris de la independència (31,2%) superen els partidaris de l'autonomia (30%). Els federalistes (33%) segueixen sent el bloc majoritari. Però en la segona onada, al juny de 2012, l'independentisme supera també el federalisme (36% contra 30%). **Per primer cop en la història, els partidaris de l'Estat català són majoria sociològica.**

2013-2014: del sobiranisme disparat a l'estabilització

En aquell moment, la cosa es dispara. El més lògic, davant d'un canvi d'aquesta magnitud, hauria estat que es produís certa estabilització, però durant el 2013 i una part de 2014 l'independentisme va seguir experimentant un creixement molt pronunciat, en paral·lel a un descens constant dels partidaris de l'autonomia i del federalisme. **El punt culminant del procés, el registra el Baròmetre del novembre de 2013, realitzat amb posterioritat a la Via Catalana i en paral·lel a la convocatòria del 9-N.** En aquest moment, l'independentisme arriba al seu punt més alt: el 51%. El federalisme es veu reduït al 22%.

Des d'aleshores, el creixement s'ha aturat. L'independentisme no puja, però tampoc no baixa de forma significativa. Caldrà estar atents als pròxims Baròmetres per determinar si repunta de nou o, per contra, la tendència a l'estabilitat es consolida. Seria lògic que fos així, fins i tot que es produís certa estabilització a la baixa, i més després de dos anys d'ascensos tan pronunciats. Una dada a tenir en compte: l'enquesta sobre Context Polític del CEO del desembre passat, que emprava una altra mostra i una altra metodologia que el Baròmetre (i, per tant, no podem ubicar en la mateixa sèrie), situava els partidaris de la independència en el 36%, i els del federalisme en el 29%. Les diferències metodològiques entre les dues enquestes, les explica bé [en aquest article](#) el politòleg **Jordi Muñoz**.

Des d'una òptica sociològica, doncs, podem dir que és cert que el procés s'ha acabat. **Però amb un petit detall a tenir en compte: a diferència del que diuen alguns, ha culminat amb èxit per als interessos dels independentistes.** La societat catalana ha fet en quatre anys un gir que no

s'havia donat en tres dècades d'autonomia. Som davant d'un fet conjuntural? Seria possible que, durant el 2015 o el 2016, gràcies a l'eclosió de Podem, s'esdevingués un fenomen a la inversa, és a dir, un "procés federalista" o un "procés autonomista"? Les transformacions socials cada cop són més ràpides, i tot és possible en aquesta vida. **Però no sembla gaire lògic que immediatament després d'un canvi tan pronunciat n'hagi de venir un altre en direcció contrària.** És més probable que la nova realitat social es vagi solidificant i que, un cop liquidat el procés, anem entrant en una nova fase de la política catalana: a manca d'un nom millor, de moment li direm 'processisme'.

El 'processisme' com a fase superior del sobiranisme

El canvi operat en la societat arran del procés sobiranista no ha tingut una traducció política. Hi ha un problema per resoldre, i no és menor. **Per tant, és probable que la política catalana dels pròxims anys giri en aquest camp: com es concreta políticament el procés.** La Catalunya dels vuitanta i dels noranta va desenvolupar-se en el marc de la gestió de l'autonomia: "peix al cove", reclamació de competències, explotació política del greuge amb l'Estat com a argument exculpatori de les pròpies vergonyes... És el que vam conèixer per **pujolisme**. La Catalunya dels anys deu i vint del segle XXI es desenvoluparà en el marc de la gestió del procés. En aquesta ocasió, però, la cosa no hauria d'anar de competències ni d'estatuts, sinó sobre com s'acaba realitzant el referèndum sobre la independència que demana una majoria social catalana. **El 'processisme' vindria a ser una fase superior del sobiranisme, en què aquest hauria de passar necessàriament de la retòrica als fets.**

El 9-N va ser la constatació de les limitacions de CiU com a gestors hegemònics del procés: la ciutadania va desobeir el mandat del Tribunal Constitucional, però el Govern català no va anar més enllà de la legalitat espanyola. Per això les eleccions del 27-S no seran plebiscitàries (de fet, aquest cap de setmana CiU [ha rebutjat definir-se com a partit independentista](#)) però sí determinants en la configuració dels primers anys del 'processisme'. Aconseguiran **Artur Mas** i CiU refundar-se per seguir ostentant l'hegemonia del 'processisme' igual que han ostentat la gestió del procés? O, per contra, cauran sepultats per la pesada llosa de la corrupció pujolista? Assumiran ERC i **Oriol Junqueras** la possibilitat de tenir un rol no supeditat a CiU durant els pròxims anys, o seguiran conformant-se a ser aliat fidel i no alternativa? Quin impacte tindrà l'eclosió i consolidació de formacions com Ciutadans i Podem en el tauler polític català? L'eclosió de Podem a l'Estat espanyol possibilitarà algun tipus d'oferta en clau de tercera via? Quina actitud prendran les opcions d'esquerres no independentistes en relació amb un futur referèndum?

Tot això i molt més es concretarà durant els pròxims anys -o potser dècades. **El procés s'ha acabat: benvinguts al 'processisme'.**